

VÝZNAMOVÉ POMĚRY MEZI VĚTAMI HLAVNÍMI

1. Spojte věty v poměru:

SLUČOVACÍM	Počasí se dnes nezlepší. Zítra také nemusí dojít k žádné větší změně.	
STUPŇOVACÍM	Eva je štíhlá. Je přímo hubená.	
ODPOROVACÍM	Jsem už údajně zdravý. Po zápalu plic jsem ještě zsláblý.	
VYLUČOVACÍM	Uznáš svou chybu. Nebudeme s tebou dále počítat.	
PŘÍČINNÉM	Naše plány na letní prázdniny jsou zatím předběžné. Je teprve únor.	
DŮSLEDKOVÉM	Rozbolel mě zub. Šel jsem k zubnímu lékaři.	

2. Doplň interpunkci, za větu napiš významový poměr:

Dlouhé vlasy mu padaly do čela ale Honzík si jich nevšímal. (.....)

On nás zklamal ba přímo podvedl. (.....)

Buď mi tykej nebo ti začnu vykat. (.....)

Uslyšel jsem nějaký dusot a tak jsem se otočil. (.....)

Zašel jsem do restaurace neboť jsem měl hlad. (.....)

Ráno vstal a vyčistil si zuby. (.....)

Hned sledoval televizi hned si hrál na počítači. (.....)

Nepůjčili Janě kolo dokonce se jí vysmáli. (.....)

Odešel před hodinou avšak doma ještě není. (.....)

Máš naspěch nebo na mě můžeš před školou chvíli počkat? (.....)

3. Rozlište poměr příčinný a důsledkový. Poměr příčinný změňte na důsledkový a naopak.

Odbočili jsme v parku na postranní cestu, neboť jsme si chtěli popovídat.		
Má velmi rád hory, a tak si šetří na zájezd do Rakouska.		
Tu hru už jsem dlouho nehrál, a proto jsem prohrál.		
Sháněl se po novinách, chtěl si totiž přečíst sportovní rubriku.		

4. Rozlište, kdy je spojka „a“ použita v poměru slučovacím a kdy v poměru odporovacím. Doplňte interpunkci.

Dny utíkaly a Irena se stále nedokázala rozhodnout.	
Přijď mě navštívit a nezapomeň mi přinést úkoly.	
Vykopali květiny a do roka se zazelenaly znovu.	
Nezdržoval se prohlížením obsahu krabice a přidal ji k hromádce.	
Odložila noviny a spustila dlouhé nohy z křesla.	
Několikrát jsem se ho na to zeptal a on mi nikdy neodpověděl.	
Slunce ještě svítí a my už spíme.	
Večer byl teplý a my jsme mohli sedět na zahradě.	

5. Vymysli souvětí spojené těmito výrazy, urči poměr:

totiž		
a tak		
sice - ale		
bud' - nebo		
dokonce		

Zdroj:

HOŠNOVÁ, Eva a Hana HRDLIČKOVÁ. *Opakujeme si český jazyk II: Sbíрка cvičení pro žáky 2. stupně základní školy*. Praha: SPN, 1999. ISBN 80-7235-062-5.

GREPL, Miroslav a Petr KARLÍK. *Cvičení z českého jazyka II: Větná skladba s klíčem*. Brno: MC nakladatelství, 1995.

MÜLLEROVÁ, Olga, Jana HOFFMANNOVÁ a Bohuslav HOFFMANN. *Český jazyk 8: Procvičujeme, opakujeme*. Praha: SPL - Práce, 2000. ISBN 80-86287-34-3.

Řešení:

1. **ani ...**

ba, dokonce, nejen – nýbrž...

ale, sice – ale, avšak ...

bud' – nebo, nebo...

neboť, vždyť, totiž...

a proto, a tedy, a tak,...

2.

Dlouhé vlasy mu padaly do čela, ale Honzík si jich nevšímal. (O)

On nás zklamal, ba přímo podvedl. (ST)

Bud' mi tykej, nebo ti začnu vykat. (V)

Uslyšel jsem nějaký dusot, a tak jsem se otočil. (D)

Zašel jsem do restaurace, neboť jsem měl hlad. (P)

Ráno vstal a vyčistil si zuby. (SL)

Hned sledoval televizi, hned si hrál na počítači. (SL)

Nepůjčili Janě kolo, dokonce se jí vysmáli. (ST)

Odešel před hodinou, avšak doma ještě není. (O)

Máš naspěch, nebo na mě můžeš před školou chvíli počkat? (V)

3.

Odbočili jsme v parku na postranní cestu, neboť jsme si chtěli popovídat.	P	Chtěli jsme si popovídat, a proto (a tak) jsme odbočili v parku na postranní cestu.
Má velmi rád hory, a tak si šetří na zájezd do Rakouska.	D	Šetří si na zájezd do Rakouska, neboť (vždyť) má (totiž) velmi rád hory.
Tu hru už jsem dlouho nehrál, a proto jsem prohrál.	D	Prohrál jsem, neboť (vždyť) jsem tuto hru (totiž) už dlouho nehrál.
Sháněl se po novinách, chtěl si totiž přečíst sportovní rubriku.	P	Chtěl si přečíst sportovní rubriku, a proto (a tak, a tudíž) se sháněl po novinách.

4.

Dny utíkaly, a Irena se stále nedokázala rozhodnout.	O
Přijď mě navštívit a nezapomeň mi přinést úkoly.	SL
Vykopali květiny, a do roka se zazelenaly znovu.	O
Nezdržoval se prohlížením obsahu krabice a přidal ji k hromádce.	SL
Odložila noviny a spustila dlouhé nohy z křesla.	SL
Několikrát jsem se ho na to zeptal, a on mi nikdy neodpověděl.	O
Slunce ještě svítí, a my už spíme.	O
Večer byl teplý a my jsme mohli sedět na zahradě.	SL

